

โรคซางในเด็กมีจริงไหม เกิดจากอะไร ป้องกันได้หรือเปล่า

ภาษา

โรคซางในเด็กมีจริงไหม เกิดจากอะไร ป้องกันได้หรือเปล่า

ดูแลลูกตามช่วงวัย

บทความ

พ.ศ. 20, 2024

8 นาที

อาการไข้ ลึนเป็นฝ้าขาว มีตุ่มในคอหรือตามตัว คุณแม่อาจเคยได้ยินคนกล่าวถึงว่าเป็นอาการของโรคซางมาก่อน แต่พอคุยกับคุณหมอมอาจจะตกใจก็ได้ เพราะคุณหมอในวงการแพทย์แผนปัจจุบัน อาจไม่ได้มองโรคนี้ในแบบเดียวกับคุณแม่ ถ้ามองต่างกัน การตีความเพื่อรักษาและป้องกันก็ต้องแตกต่างกันไปด้วย คุณแม่มีความรักขณะที่คุณหมอมมีความรู้ ทั้งความรักและความรู้ต้องใช้ร่วมกัน จึงจะสร้างเกราะคุ้มกันทางสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีให้กับลูกน้อย

สรุป

- ในเอกสารของแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก ซาง เป็นคำอ้างอิงจากพระคัมภีร์ปฐมจินดา ในภาษาบาลี แปลตรง ๆ ว่าโรคในเด็ก
- ซางที่แปลว่าโรคในเด็ก เป็นคำกว้าง พบว่าในแผนแพทย์ปัจจุบันได้พยายามกำหนดขอบเขตนิยามคำว่า ซาง ว่าเป็น โรคที่เกี่ยวข้องกับการขาดสารอาหาร มีพยาธิในลำไส้ หรือโรคพุงโรก้นปอด

- การดูแลโรคซาง ควรทำทั้งในแง่ของการป้องกันและการรักษาร่วมกัน คุณแม่ควรจัดอาหารที่มีโภชนาการครบถ้วนให้ลูกน้อยในปริมาณที่เหมาะสม ปรึกษากับคุณหมอเพื่อเข้ารับการตรวจและวินิจฉัยถ้ามีอาการผิดปกติที่น่าสงสัยจนทนอยู่เฉยให้บรรเทาเองไม่ได้

เลือกอ่านตามหัวข้อ

- รู้หรือไม่ โรคซาง ไม่มีอยู่จริงทางการแพทย์
- ทำไมเมื่อก่อนถึงเรียกกันว่า “โรคซาง”
- อาการของโรคซางในเด็ก มีอะไรบ้าง
- โรคซางในเด็ก เกิดจากสาเหตุอะไรกันแน่
- เราสามารถป้องกันโรคซางไม่ให้เกิดขึ้นกับลูกได้ไหม
- คุณหมอมีวิธีการรักษาโรคซางในเด็กอย่างไรบ้าง

รู้หรือไม่ โรคซาง ไม่มีอยู่จริงทางการแพทย์

- ซาง ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ว่าเป็น” ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ตามตำราแพทย์แผนโบราณ เป็นโรคที่เป็นในเด็กเล็ก มีลักษณะเกิดเป็นเม็ดขึ้นในปากในคอ ลิ้นเป็นฝ้า มีอาการไม่กินนม ไม่กินข้าว ปวดหัว ตัวร้อน มีชื่อต่าง ๆ เช่น ซางเพลิง ซางน้ำ ซางขโมย ซางโจร ซางโค”
- จากการค้นหาข้อมูลเบื้องต้นจากเว็บไซต์ควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ก็จะไม่พบข้อมูลของโรคซาง
- ในคลังความรู้ พจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ที่เผยแพร่โดยกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก มีคำว่า ซาง ให้ความหมายว่า ซาง เรียบเรียงความหมายได้ว่า โรคในเด็ก พบในเด็กอายุน้อย มีอาการเป็นไข้ อ่อนเพลีย ปวดแสบ อาเจียน ไม่สามารถรับประทานอาหารได้ ท้องเสีย มีตุ่มเกิดขึ้นในปาก ลำคอ และลิ้นขุนขาว แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ซางเจ้าเรือน และ ซางจร ชนิดที่สองนี้แสดงอาการแตกต่างกันตามวันเกิดของเด็ก

ทำไมเมื่อก่อนถึงเรียกกันว่า “โรคซาง”

- ซาง ในตำราแพทย์แผนโบราณ อ้างอิงถึงคัมภีร์ปฐมจินดาที่บันทึกโรคในเด็กวัยแรกเกิดถึง 12 ปี
- โรคซาง ปรากฏในพระคัมภีร์ปฐมจินดาที่ให้กำเนิดการรู้จักโรคซางนั้นว่าเป็นความรู้ที่ชิวโกมารภักจ หรือแพทย์สมัยพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในพระคัมภีร์ทางศาสนา ได้รับมาอีกต่อจากพระดาบสชื่อว่า ฤทธิยาธรดาบส ซึ่งเป็นอาจารย์
- หากพิจารณาดูจากการกำเนิดของชื่อ และเทียบกับภาษาบาลีที่เคยรุ่งเรืองในอินเดีย จะพบคำศัพท์ ซาง แปลว่า “กุมารคลโรค” หรือโรคที่เกิดในเด็ก ในพจนานุกรมสำหรับผู้เรียนภาษาบาลี
- ดังนั้นที่เมื่อก่อนเรียกโรคในเด็กว่า “โรคซาง” ก็เพราะอิทธิพลการใช้พระคัมภีร์ปฐมจินดาของแพทย์แผนโบราณในการรักษาโรคต่าง ๆ

อาการของโรคซางในเด็ก มีอะไรบ้าง

- สรุปโดยทั่วไป โรคซางในเด็ก คือ เม็ดขึ้นในปากในคอ ลิ้นเป็นฝ้า มีอาการ เช่น ไม่กินนม ไม่กินข้าว ปวดหัวตัวร้อน
- ในการศึกษาภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านในการรักษาโรคหละ ละอองซางในเด็ก อาการของโรคซางจะมีแผลในปาก ปากเปื่อย ออกเม็ดออกผื่นตามร่างกาย บางทีก็ท้องเสีย ท้องผูก ปวดบิดถ่ายเป็นมูกเลือด
- สรุปอาการให้แคบลง ตามคำแนะนำของ ผู้เชี่ยวชาญบางท่าน เป็นอาการขาดสารอาหารและพุ่งโรกันปอดเพราะพยาธิลำไส้

โรคซางในเด็ก เกิดจากสาเหตุอะไรกันแน่

1. หมอพื้นบ้าน

เชื่อว่า ซางเกิดจากคุณแม่ของลูกน้อยเลือกกินของที่แสลง ซึ่งส่งผลเสียต่อเด็กที่ดื่มนมแม่ รongลงไปเป็นเพราะกรรมพันธุ์ หรือธรรมชาติที่ทำให้เกิดผลของโรค ทั้งนี้เป็นเพียงความเชื่อเท่านั้น

2. อาการซางเจ้าเรือนแบ่งตามความเชื่อดั้งเดิม

- **ซางไฟ** มีไข้ เจ็บตามเนื้อตามตัว ไม่อยากอาหาร กรณีถ้าอาการแยลง กลางลิ้นจะเป็นสีด้า ขอบลิ้นเป็นสีแดง ถ้ามีเลือดออกจะถึงตายได้ มีตุ่มพองเหมือนไฟลวก เป็นถุงหนองที่ผิวหนัง ท้อง ขู่ แข็ง ทางเดินหายใจทำงานผิดปกติ ถ่ายเป็นมูก เป็นเลือด เป็นหนอง ดับมีขนาดใหญ่อื่น อาเจียนอาหารออกมา
- **ซางน้ำ** มีไข้ ท้องโต กินอาหารได้มาก มีผื่นสีแดงบนผิวหนัง บริเวณหลัง ร้าวคาง แขน กลางทรวงอก ป่วยแล้วไม่ถึงตาย ระบบทางเดินอาหารไม่ปกติ ขับถ่ายมีกลิ่น
- **ซางแดง** มีไข้ กินอาหารได้ ถอนหายใจยาว กรณีอาการหนักจะถ่ายเป็นมูกเลือด เป็นหนองที่ผิวหนังแฉกระหม่อม สันหลัง คอ คาง ขาหนีบ และรักแร้จะมีตุ่มสีแดง มีความผิดปกติของระบบทางเดินอาหาร อาเจียน ถ่ายปัสสาวะและอุจจาระไม่สะดวก
- **ซางสะกอก** มีไข้ กินอาหารได้ ถอนหายใจยาว กรณีอาการหนักจะถ่ายเป็นมูกเลือด เบลอมีนอยู่ไม่นิ่ง มีตุ่มที่ผิวหนังบริเวณรอบสะดือ ทวารหนัก ระหม่อม หลัง และเหงือก ระบบทางเดินอาหารไม่ปกติ ปัสสาวะและอุจจาระติดขัด อาเจียนปกติ และมีอาเจียนเป็นลม หลังแข็งตัวเหลือง ตัวแห้ง
- **ซางวัว** มีไข้ เจ็บตามร่างกาย สะอึก หวุดใจติดขัด ตัวแดง ผิวหน้าสาก เมื่ออาการหนักจะถ่ายและอาเจียน บนตัวมีผดผื่น ที่ต้นลิ้นและข้างลิ้นมีตุ่มขึ้น ปากและลิ้นเปื่อย ไอ มีความผิดปกติในทางเดินหายใจ
- **ซางช้าง** มีไข้ เจ็บที่มือและเท้า ไม่รับประทานอาหาร ก้าวร้าวกัดเต้าคุณแม่ ถ้าอาการหนักจะไอ อาเจียนเป็นลม เจ็บคอ คอบวม รอบ ๆ คอจะเปื่อยเน่า ถ่ายเป็นมูกเลือด ผิวหนังบริเวณท้องถึงอก คอ ลิ้น ปาก เท้า หัวหนาว ซายโครง มีเม็ดขึ้น คั้นไปทั้งตัว ระบบทางเดินอาหารมีปัญหา กระหายน้ำ ปวดปัสสาวะบ่อย มีอาการท้องผูก
- **ซางขโมย** มีไข้ รับประทานอาหารได้ รู้สึกเสียดแทงไปทั่วทั้งตัว อาการหนักจะถ่ายเป็น

น้ำเหมีนและมีมูกเลือด ผิวหนังเป็นเกล็ดแห้ง การมองเห็นไม่ค่อยดี ผิวหนังบริเวณสันหลัง กระหม่อม ปาก ลิ้น มีเม็ดดุ่มขึ้น ตัวลายเหมือนปลากระทิง มีแผลเปื่อยเป็นขุมทั้งตัว ปาก และคอเปื่อย ปากแตก มีความผิดปกติในทางเดินอาหาร เจ็บหัวหน้า ปวดมวน

- หากมองเป็นโรคในเด็ก อาจจะต้องดูตามอาการ ต้องได้รับคำวินิจฉัยจากคุณหมอ เพื่อระบุสาเหตุของโรค
- มองกรอบความเป็นไปได้ที่แคบลง สาเหตุหลักอาจเป็นอาการขาดสารอาหาร และฟุงโรกัน ปอดเพราะพยาธิลำไส้
- ทั้งหมดนี้ไม่ได้มากจากความรู้ทางการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยเป็นเพียงความเชื่อสืบต่อกันมาจากอดีต หากลูกมีอาการป่วยใด ๆ ที่คล้ายข้าง ควรพาลูกไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงและรับการรักษาอย่างถูกต้องต่อไป

เราสามารถป้องกันโรคชางไม่ให้เกิดขึ้นกับลูกได้ไหม

ดูแลลูกผ่านการรับประทานอาหาร

- อาหารที่ถูกหลักโภชนาการ และมีสารอาหารครบถ้วน
- อาหารที่ปรุงสุกสะอาด
- ปริมาณอาหารที่เหมาะสม

การดูแลเบื้องต้นนี้สอดคล้องกับคำแนะนำของแพทย์แผนปัจจุบันให้ดูแลเรื่องโภชนาการ และ บันทึกรายการของโภชนาการที่ว่าเด็กเป็นชางนั้นเกิดจากเด็กกินอาหารสกปรก ติดเชื้อโรค เป็น บิด เป็นมูก ท้องเดิน บางคนมีอาการท้องอืดเสบ เป็นไข้เพราะเชื้อโรค อจจาาระบ่งบอกสุขภาพที่ไม่ ดี และเด็กบางคนก็เป็นชางเพราะกินอาหารสกปรก ติดไข้หรือตัวพยาธิไส้เดือนเข้าไป ทำให้ไม่ เติบโตสมวัย เด็กจะหิวโหยอยากกินของแปลก ๆ เพราะความหิวโหย ผิดพรรณหม่นหมอง ไม่มี แรง จิตใจซึมเศร้า เสียงเบา มีผี มีหนอง ต่อมทอนซิลอักเสบ สำรอกหรืออ้วก และความผิดปกติอื่น ๆ เด็กอาจจะชัก และหอบในบางที่ด้วย

คุณหมอมีวิธีรักษาโรคชางในเด็กอย่างไรบ้าง

แพทย์จะตรวจร่างกายหาสาเหตุ และวินิจฉัยอาการหรือโรค ร่วมกับแนะนำการจัดการเลือกสรร อาหารและดูแลโภชนาการ รวมถึงสุขอนามัยของอาหาร เพื่อลูกรัก

ชาง เป็นคำจำกัดความอาการผิดปกติในเด็กที่ตกทอดมาแต่โบราณ เป็นส่วนหนึ่งของภูมิปัญญา แบบไทยที่พยายามรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต และรักษาด้วยการเรียนรู้ผิดถูกจากการใช้ยาสมุนไพร แต่อาจเพราะไม่ได้จำกัดความไว้แต่ต้นเป็นกรอบแคบ เมื่อพูดถึงการรักษาในทางการแพทย์ สมัยใหม่ที่มีระเบียบแยกแยะโรคตามอาการ จึงไม่มีการยอมรับ ชาง เป็นคำศัพท์ทางการแพทย์ แผนปัจจุบัน หากคุณแม่สังเกตเห็นอาการผิดปกติใดเกิดขึ้นกับลูก ควรพาไปพบแพทย์เพื่อได้รับการ ตรวจวินิจฉัยและรักษาอย่างถูกวิธี

*นมแม่มีสารอาหารกว่า 200 ชนิด รวมทั้ง แอลฟาแล็ค [แอลฟาแล็คตัลบูมิน] และ สฟิงโกไมอีลิน

บทความแนะนำสำหรับคุณแม่

- สฟิงโกไมอีลิน และ แอลฟาแล็ค สฟิงโกไมอีลิน คืออะไร สำคัญอย่างไรต่อสมองลูกน้อย
- DHA สารอาหารสำคัญ ช่วยพัฒนาสมองของลูกน้อย
- 2'-FL คืออะไร? รู้จัก 2'-FL โอลิโกแซคคาไรด์ในนมแม่ (HMOs)
- นานนมเหลือง ที่มี แอลฟาแล็ค สฟิงโกไมอีลิน สารอาหารสำคัญ ช่วยพัฒนาสมองจากแม่สู่ลูก
- ลูกเป็นโรคภูมิแพ้ คุณแม่รับมือภูมิแพ้ในเด็กได้อย่างไร
- ลูกอ้วก ไม่มีไข้ ท้องเสีย เกิดจากอะไร คุณพ่อคุณแม่ รับมืออย่างไรดี
- อาการทารกท้องอืด พร้อมวิธีป้องกันและวิธีดูแลทารกท้องอืด
- สีอุจจาระทารก สีแบบไหนปกติ สีแบบไหนที่คุณแม่ต้องระวัง
- ลูกอุจจาระสีเขียวอันตรายไหม อีทารกสีเขียวบ่งบอกอะไรได้บ้าง
- ลูกท้องเสียให้กินอะไรดี ลูกท้องเสียก็วันหาย อาการแบบไหนเรียกรุนแรง
- ทารกไม่ถ่ายก็วันผิดปกติ ทารกตดบ่อย ลูกน้อยควรกินอะไรให้ขับถ่ายง่าย
- ทารกอุจจาระเป็นเม็ดมะเขือ อุจจาระเป็นเม็ด พร้อมวิธีป้องกันเบื้องต้น
- ทารกอุจจาระมีมูก ลูกท้องเสียถ่ายมีมูกเลือด แบบไหนที่ต้องระวัง
- วิธีนวดท้องให้ทารกถ่าย สำหรับลูกน้อยที่ท้องผูก ไม่ยอมถ่ายหลายวัน
- ลูกปวดท้องตรงสะดือเป็น ๆ หาย ๆ เกิดจากอะไร พร้อมวิธีดูแลทารกปวดท้อง

อ้างอิง:

1. คำว่า "ซาง", พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554
2. รายชื่อโรค, กรมควบคุมโรค
3. พจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (DICTIONARY), กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
4. โรคซาง, หมอชาวบ้าน
5. การศึกษาความถี่ของสมุนไพรจากตำรายารักษาโรคหาละออง ซาง ในคัมภีร์ปฐมจินดา, วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี
6. พระคัมภีร์ปฐมจินดา อายุรเวทศึกษา, โรงเรียนสิริภักดิ์การแพทย์แผนไทย
7. พจนานุกรมไทย-บาลี, โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย
8. การศึกษาภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านในการรักษาโรค หละ ละอองซางในเด็ก, มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
9. การศึกษาภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านในการรักษาโรค หละ ละอองซางในเด็ก, มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
10. ซางที่มีความรุนแรงในเด็ก, กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
11. ว่าด้วยยารักษาโรคเด็ก, หมอชาวบ้าน

อ้างอิง ณ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2567

แม่ผ้าคลอດ

ดูแลลูกตามช่วงวัย

ภูมิแพ้ในเด็ก

สปิงโกไม้อลิ้น

พัฒนาการสมองลูกน้อย

การซั้บถ่ายลูกน้อย

คุณแม่ให้นมบุตร

เครื่องมือตัวช่วยคุณแม่

อาหารเด็ก

S-Mom Club

ข้อมูลผลิตภัณฑ์